

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2019 tuloveroasteikosta ja laeiksi tuloverolain sekä perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vuoden 2019 tuloveroasteikosta. Ehdotettu laki sisältää valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon. Asteikon tuloarvoja korotettaisiin noin 2,6 prosentilla.

Tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työtulovähennyksen enimmäismäärää sekä kertymä- ja poistumaprosentteja samoin kuin kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin. Lisäksi kunnallisverotuksen ja valtionverotuksen eläketulovähennystä kasvatettaisiin.

Työasuntovähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin nykyisestä 250 eurosta 450 euroon. Vapaaehtoistyöntekijöille maksettavien verovapaiden kilometrikorvausten enimmäismäärää korotettaisiin nykyisestä 2 000 eurosta 3 000 euroon kalenterivuodessa. Samalla vapaaehtoistyöntekijöille maksettavien verovapaiden matkakustannusten korvausten soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös muun muassa valtiolta, kunnalta tai seurakunnalta saatuja matkakustannusten korvauksia.

Tavanomaisia henkilökuntaetuja koskevaa säännöstä täsmennettäisiin siten, että liikenteenharjoittajan työntekijöilleen myöntämien vapaa- ja alennuslippujen verovapaus koskisi myös välittömästi liikenteenharjoittamista palvelevien tytäryhtiöiden henkilöstöä.

Lisäksi esitys sisältää eräitä teknisiä korjauksia tuloverolain säännöksiin.

Perintö- ja lahjaverolakia muutettaisiin siten, että perintöveroa on suoritettava vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella saadusta vakuutuskorvauksesta. Muutoksella vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus palautettaisiin vuoden 2010 uudistuksessa toteutettuun asemaan pitkäaikaissäätämissopimukseen verrattuna.

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta.

Tuloverolain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa. Perintö- ja lahjaverolain muutosta sovellettaisiin vakuutuskorvaukseen, joka on saatu lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tapahtuneen kuolemantapauksen johdosta.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Ansiotulojen verotus

1.1.1 Ansiotulojen veroasteikko

Tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 5 momentin mukaan kultakin vuodelta toimitettavassa ansiotulon verotuksessa sovellettavasta veroasteikosta säädetään erikseen. Eriytetyssä tuloverojärjestelmässä progressiivinen tuloveroasteikko koskee luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien saamaa ansiotuloa. Veronalaista ansiotuloa on muun ohessa työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastuva tulo, eläke sekä tällaisen tulon sijaan saatu etuus tai korvaus. Vuoden 2018 progressiivista ansiotulon tuloveroasteikkoa lievennettiin korottamalla asteikon tulo rajoja 1,5 prosentilla vuoteen 2017 verrattuna. Tämän lisäksi kolmannen tuloluokan tulo rajoja korotettiin 600 eurolla. Myös asteikon kaikkien tuloluokkien marginaaliveroprosentteja alennettiin 0,25 prosenttiyksiköllä. Niin sanotun solidaarisuusveron alaraja säilyi nykyisellään.

1.1.2 Kunnallisverotuksen perusvähennys

Kunnallisverotuksen perusvähennyksestä säädetään tuloverolain 106 §:ssä. Säännöksen mukaan verovelvollisen luonnollisen henkilön tulosta vähennetään 3 100 euroa, jos hänen puhdas ansiotulonsa ei muiden vähennysten tekemisen jälkeen ole mainittua määrää suurempi. Jos puhtaan ansiotulon määrä muiden vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

Koska perusvähennys myönnetään muiden tulosta tehtävien vähennysten tekemisen jälkeen, vähennys kohdistuu päivärahatulon-, palkkatulon- ja eläketulonsaajalla eri tulotasoille mainituista tuloista tehtävien erilaisten vähennysten vuoksi. Perusvähennys tulee täysimääräisenä myönnettäväksi päivärahatuloa saavalla 3 100 euron vuosituloilla, palkkatuloa saavalla noin 6 400 euron vuosituloilla ja eläketuloa saavalla noin 11 200 euron vuosituloilla. Perusvähennyksen vaikutus ulottuu päivärahatulonsaajalla noin 20 300 euron vuosituloille, palkkatulonsaajalla noin 26 700 euron vuosituloille ja eläketulonsaajalla noin 22 500 euron vuosituloille asti.

1.1.3 Työtulovähennys

Työtulovähennyksestä säädetään tuloverolain 125 §:ssä. Työtulovähennys tehdään ensisijaisesti ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta. Siltä osin kuin ansiotulosta valtiolle suoritettava tulovero ei riitä vähennyksen tekemiseen, vähennys tehdään kunnallisverosta, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksusta ja kirkollisverosta näiden verojen suhteessa. Vähennys lasketaan verovelvollisen veronalaisten palkkatulojen, muusta toiselle suoritetusta työstä, tehtävästä tai palveluksesta saatujen ansiotulojen, ansiotulona pidettävien käyttökorvausten, ansiotulona verotettavan osingon, jaettavan yritystulon ansiotulo-osuuden sekä yhtymän osakkaan elinkeinotoiminnan tai maatalouden ansiotulo-osuuden perusteella. Koska työtulovähennys kohdistuu palkkatuloon ja muuhun aktiivituloon, vähennyksen kasvattaminen keventää työn verotusta.

Indeksitarkistuksen lisäksi työn verotusta kevennettiin vuodelle 2018 noin 300 miljoonalla eurolla. Verokevennys toteutettiin kasvattamalla työtulovähennystä sekä alentamalla asteikon

marginaaliveroprosentteja. Työtulovähennys on 12 prosenttia vähennykseen oikeuttavien tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 540 euroa. Vähennyksen määrä pienenee 1,65 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä. Kun puhdas ansiotulo ylittää noin 127 000 euroa, työtulovähennystä ei enää myönnetä.

1.1.4 Eläketulovähennykset

Eläketulon veroasteeseen voidaan vaikuttaa ennen kaikkea valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksillä. Eläketulovähennykset tehdään verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta. Vähennyksien täyttä määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään verovuonna yksin asuvalle henkilölle maksetun täysimääräisen kansaneläkkeen määrää, joka on noin 7 546 euroa vuonna 2018.

Valtionverotuksen eläketulovähennyksestä säädetään tuloverolain 100 §:ssä. Valtionverotuksessa täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 3,81 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 38 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksestä säädetään tuloverolain 101 §:ssä. Kunnallisverotuksessa täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,393 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

1.2 Tuloverolain muutokset

1.2.1 Työasuntovähennys

Työasuntovähennyksestä säädetään tuloverolain 95 a §:ssä. Vähennyksen tarkoituksena on kannustaa verovelvollisia hakemaan ja vastaanottamaan työtä pitkänkin matkan etäisyydeltä vakituisesta asunnostaan. Verovelvollisella on oikeus vähentää työasuntovähennyksenä työn vuoksi vuokraamansa toisen asunnon eli työasunnon vuokraa, vaikka asumisesta aiheutuneet kulut ovat lähtökohtaisesti verotuksessa vähennyskelvottomia elantomenoja.

Tuloverolain 95 a §:n mukaan verovelvollinen voi saada työasuntovähennyksen, jos hän on varsinaisen työpaikan sijainnin vuoksi vuokrannut käyttöönsä asunnon (työasunto) ja hänellä on myös toinen asunto, jossa hän puolisonsa tai alaikäisen lapsensa kanssa asuu (vakituinen asunto). Vähennyksen myöntäminen edellyttää siten sitä, että verovelvollisella on samanaikaisesti käytössään kaksi asuntoa: vakituinen asunto ja työasunto. Vakituksella asunnolla tarkoitetaan asuntoa, jota henkilö käyttää omana tai perheensä pääasiallisena asuntona eli kotina. Vakituisen asunnon laadulla ja omistussuhteilla ei ole merkitystä työasuntovähennystä myönnettäessä. Vakituinen asunto voi siten olla esimerkiksi verovelvollisen tai hänen puolisonsa omistama asunto tai vuokra-asunto. Työasunto on verovelvollisen toinen asunto, jonka hän on vuokrannut varsinaisen työpaikkansa sijainnin vuoksi. Työasunto voi olla vuokrattu asunto,

työsuhdeasunto, asumisoikeusasunto tai osaomistusasunto. Työasuntovähennykseen ei ole oikeutta omistusasunnon perusteella. Vakituisen asunnon tulee sijaita yli 100 kilometrin etäisyydellä työasunnosta ja siitä varsinaisesta työpaikasta, jonka sijainnin vuoksi työasunto on hankittu. Etäisyys lasketaan lyhintä mahdollista reittiä yleistä tietä pitkin.

Työasuntovähennyksen edellytyksenä on, että verovelvollinen asuu vakituudessa puolisonsa tai alaikäisen lapsensa kanssa. Tuloverolaissa puolisoilla tarkoitetaan sellaisia henkilöitä, jotka ennen verovuoden päättymistä ovat solmineet avioliiton. Puolisoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös avioliitonomaisissa olosuhteissa verovuonna yhteisessä taloudessa eläneisiin henkilöihin, jotka ovat aikaisemmin olleet keskenään avioliitossa tai joilla on tai on ollut yhteinen lapsi. Koska työasuntovähennys myönnetään kuukausikohtaisesti, henkilöitä pidetään puolisoina työasuntovähennystä myönnettäessä siitä päivästä alkaen, jolloin he ovat solmineet avioliiton tai rekisteröineet parisuhteen. Vastaavasti erotilanteissa tai toisen puolison kuollessa henkilöitä pidetään puolisoina siihen päivään saakka, jolloin he ovat eronneet tai muuttaneet pysyvästi erilleen tai toinen puoliso on kuollut. Eron jälkeisissä lapsen vuoroasumistilanteissa työasuntovähennys voidaan myöntää eronneelle puolisolle, jos hänellä on yli 100 kilometrin päässä työasunnosta sijaitseva asunto, jossa hänen katsotaan eron jälkeen asuvan alaikäisen lapsensa kanssa. Jos alaikäiset lapset asuvat kummankin vanhemman luona esimerkiksi vuoroviikoin, on molemmilla vanhemmilla oikeus eron jälkeen työasuntovähennykseen muiden vähennyksen edellytysten täytyessä.

Yksinasuva voi saada työasuntovähennyksen silloin, kun hänellä on samanaikaisesti kaksi varsinaista työpaikkaa, jotka sijaitsevat eri paikkakunnilla ja kaksi erillistä asuntoa näiden työpaikkojen vuoksi. Työasuntovähennystä käsitellessään eduskunnan valtiovarainvaliokunta otti mietinnössään (VaVM 15/2007 vp) kantaa työasuntovähennyksen myöntämisen edellytyksistä vähennyksen rajaamiseen perheellisille henkilöille ja piti linjausta yhdenmukaisena tuloverojärjestelmän muiden linjausten kanssa. Mietinnössä kiinnitettiin huomiota myös rajaukseen liittyvään tärkeään valvonnalliseen näkökohtaan: mikäli puolisoa tai lapsia koskevasta edellytyksestä luovuttaisiin, se, miten vakituista asuminen toisella paikkakunnalla on, jäisi verovelvollisen oman ilmoituksen varaan. Verottaja ei pystyisi asiaa käytännössä valvomaan. Valiokunta piti vähennyksen rajauksia perusteltuina myös vähennyksen tarkoituksen saavuttamiseksi.

Vähennyksen enimmäismäärä on 250 euroa jokaista sellaista täyttä kalenterikuukautta kohti, jona verovelvollisella on ollut kaksi asuntoa. Vähennyksenä myönnetään kuitenkin enintään verovelvollisen työasunnosta maksama vuokran määrä. Työasuntovähennys vähennetään tulonhankkimismenona. Työasuntovähennys ja muut palkkatulon hankkimisesta johtuneet menot, pois lukien vähennyskelpoiset jäsenmaksut sekä asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset, voidaan vähentää siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää kaavamaisen 750 euron suuruisen tulonhankkimisvähennyksen määrän.

Vähennystä ei myönnetä, jos verovelvollinen on saanut toisella paikkakunnalla asumiseen liittyvää verovapaata korvausta tai etuutta, eikä siltä osin kuin verovelvollinen on muun säännöksen nojalla vähentänyt asunnon käyttöön liittyviä kustannuksia verovuodelta toimitetussa verotuksessaan. Esimerkiksi työasuntoa varten saatu verovapaa asumistuki tai kansanedustajan saama verovapaa kulukorvaus estää työasuntovähennyksen saamisen. Sen sijaan työasunnossa asumista varten saatu veronalainen korvaus tai muu kuin työasuntoa varten saatu verovapaa tuki tai korvaus ei ole este työasuntovähennyksen saamiselle. Esimerkiksi vakituista asuntoa varten saatu asumistuki tai työasunnolta erityiselle työntekemispaikalle tehdystä työmatkasta

saatu matkakustannusten korvaus ei estä työasuntovähennyksen saamista. Myöskään kotitalousvähennys ei estä työasuntovähennyksen myöntämistä.

Jos vähennyksen edellytykset täyttyvät molempien puolisoiden osalta ja molemmat puoliset ovat vaatineet vähennystä, vähennys myönnetään sille puolisolle, jonka puhdas ansiotulo on suurempi. Jos puolisoilla on ollut työasunto eri aikoina ja he vaativat työasuntovähennystä eri ajoilta, kumpikin puoliso voi saada työasuntovähennyksen samalta verovuodelta. Kultakin kuukaudelta työasuntovähennyksen voi saada kuitenkin vain toinen puolisoista.

Verohallinto on antanut työasuntovähennystä koskevan ohjeen (Työasuntovähennys A126/200/2017), jossa käsitellään kattavasti työasuntovähennyksen myöntämisedellytyksiä sekä verotus- ja oikeuskäytäntöä.

1.2.2 Vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvaukset

Tuloverolaissa säädettyjen verovapaiden matkakustannusten korvausten tarkoitus on korvata työntekijälle työmatkasta aiheutuneita kustannuksia. Tuloverolain 71 §:n mukaan veronalaista tuloa ei ole työnantajalta työmatkasta saatu matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, ateriakorvaus ja majoittumiskorvaus. Tuloverolain 72 §:n mukaan työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka verovelvollinen tilapäisesti tekee työhön kuuluvien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työntekemispaikalle.

Pääsääntöisesti tuloverolain 71 §:n 1 momentin mukaisista verovapaista matkakustannusten korvauksista on kyse silloin, kun työnantaja korvaa työ- tai virkasuhteessa olevalle palkansaajalle kustannuksia. Työnantajaan rinnastetaan myös ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen henkilökohtaisten palkkioiden maksaja, vaikka korvauksen saaja ei olisikaan työ- tai virkasuhteessa maksajaan. Tällaisia henkilökohtaisia palkkioita ovat kokouspalkkiot, henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot, hallintoelimen jäsenyydestä saadut palkkiot, toimitusjohtajan palkkio, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen nostama palkka sekä luottamustoimesta saatu korvaus. Verotuskäytännössä on katsottu, että esimerkiksi omistajayrittäjälle voidaan maksaa verovapaita matkakustannusten korvauksia yhtiön asioissa tehdyistä työmatkoista, vaikka hän ei nostaisi yhtiöstä palkkaa. Samoin esimerkiksi luennoitsijalle voidaan maksaa verovapaasti pelkät matkakustannusten korvaukset, vaikka hän ei ottaisi luentopalkkiota.

Matkakustannusten korvausten verovapaus on tuloverolain 71 §:n 3 momentissa laajennettu koskemaan myös yleishyödylliseltä yhteisöltä sen toimeksiannosta tehdyistä matkoista saatuja matkakustannusten korvauksia tilanteessa, jossa korvauksen saaja ei ole työsuhteessa maksajaan tai ei muuten saa palkkaa työstä, johon matka liittyy. Kyseinen säännös koskee käytännössä yleishyödyllisen yhteisön hyväksi toimivia vapaaehtoistyöntekijöitä.

Yleishyödyllisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta toimivalle vapaaehtoiselle verovapaata on:

- päiväraha enintään 20 päivältä kalenterivuodessa;
- majoittumiskorvaus;
- matkustamiskustannusten korvaus, julkisen kulkuneuvon mukaan rajoituksetta ja kilometrikorvaukset enintään 2 000 euroa kalenterivuodessa.

Asunnon ja työpaikan välinen matka ei ole työmatka, joten työnantaja ei voi korvata näitä matkoja verovapaasti. Yleishyödyllinen yhteisö voi kuitenkin korvata vapaaehtoistyöntekijälle matkustamiskustannukset myös vapaaehtoisen asunnolta vapaaehtoistyön tekemispaiikkaan. Muutoin matkakustannusten korvausten verovapauden edellytykset ovat samat kuin palkan-saajilla.

Vapaaehtoistyöntekijöiden verovapaita matkakustannusten korvauksia koskeva säännös tuli voimaan vuoden 2001 alusta, ja se perustui Urheilun verotustyöryhmän ehdotukseen (Valtio-varainministeriön työryhmämuistio 17/1998). Työryhmä lausui alustavana käsityksensä, että tuloverolain 71 §:n soveltamisalaa voitaisiin harkita laajennettavaksi koskemaan myös yleishyödyllisten yhteisöjen maksamia kulukorvauksia. Samalla tulisi työryhmän mielestä kuitenkin voida varmistua siitä, että kulukorvauksen nimellä ei tosiasiallisesti makseta palkkaa.

Muiden kuin yleishyödyllisten yhteisöjen vapaaehtoistyöntekijöille maksamat matkakustannusten korvaukset ovat saajalleen veronalaista tuloa, koska niihin ei soveltu mikään verovapaussäännös. Vapaaehtoistyöhön liittyvän veronalaisen matkakustannusten korvauksen saajalla on oikeus vaatia kyseisistä matkoista johtuvia kuluja vähennettäväksi omassa verotuksessaan tulon hankkimisesta johtuneina menoina.

1.2.3 Vapaa- ja alennuslippu liikenteenharjoittajan työntekijöille

Tuloverolain 69 §:ssä säädetään tavanomaisten henkilökuntaetujen verotuksesta. Henkilökuntaedut ovat työnantajan työntekijöilleen tai eläkkeellä oleville entisille työntekijöilleen järjestämiä etuja, jotka annetaan työ- tai virkasuhteen perusteella, mutta jotka eivät ole korvausta tehdystä työstä. Työnantajan kannalta henkilökuntaedun antamisen tarkoituksena on usein välittää positiivista työnantajakuvaa tai välillisesti edistää työn tekemistä esimerkiksi ylläpitämällä työntekijöiden työkykyä tai -motivaatiota.

Tuloverolain 69 §:n 2 momentin mukaan veronlaiseksi tuloksi ei katsota sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua, jonka liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleva verovelvollinen saa työnantajalta matkaan oikeuttavana vapaa- tai alennuslippuna. Verovapaus ei koske muita toimialoja kuin liikenteenharjoittajia. Liikennealoihin luetaan muun muassa rautatie-, linja-auto-, lento- ja laivaliikenne. Edun tavanomaisuus ja kohtuullisuus ratkaistaan toimialakohtaisesti ja liikennemuodoittain. Verovapautta ei sovelleta konsernisuhteessa olevien muiden yritysten henkilökuntaan, ellei saaja ole liikenteenharjoittajan palveluksessa.

1.3 Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella maksetun vakuutuskorvauksen ja pitkäaikaissästämissopimuksen perintöverotus

Osana verotuetun pitkäaikaissästämissopimuksen uudistamista koskevaa lainsäädäntöä muutettiin vapaaehtoisen yksilöllisen eläkesäästämissopimuksen tuloverotusta ja perintöverotusta vuoden 2010 alusta siten, että verokohtelu olisi neutraali uuden verotuetun säästämissopimuksen, eli pitkäaikaissästämissopimuksen, verotuksen kanssa.

Pitkäaikaissästämissopimuksen maksut säädettiin tuloverotuksessa vähennyskelpoisiksi ja sen perusteella maksetut suoritukset veronlaiseksi pääomatuloksi yhdenmukaisesti vapaaehtoiseen yksilöllisen eläkevakuutuksen verotusta koskevien verotusperiaatteiden kanssa.

Vapaaehtoisen yksilöllinen eläkevakuutus on elämänvaravakuutus, johon liittyy riski säästö-pääoman menetyksestä vakuutetun kuollessa. Eläkevakuutukseen liitetään säännönmukaisesti kuolemanvaravakuutus, jonka nojalla maksetaan vakuutuskorvausta kuolinpesälle tai edunsaaja-määräyksen mukaiselle edunsaajalle.

Tuloverotusta säästäjän kuollessa uudistettiin siten, että pitkäaikaissästämissopimuksen säästövarat luetaan kuolinpesän tai testamentinsaajan veronalaiseksi pääomatuloksi kuolinpäivän mukaisesta arvosta ja että eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perustuva vakuutuskorvaus vastaavasti on tuloverolain 36 §:n 2 momentin nojalla edunsaajan tai kuolinpesän veronalaista pääomatuloa eläkevakuutuksen säästö määrään asti.

Koska pitkäaikaissästämissopimuksessa säästövarat omistaa säästäjä, niihin kohdistuu normaali perintöverotus. Eläkevakuutusten saattamiseksi pitkäaikaissästämissopimuksen kanssa rinnastettavaan asemaan perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 7 a §:ään lisättiin uusi 3 momentti, jonka mukaan perintöveroa on pykälän 1 ja 2 momentin estämättä suoritettava vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella saadun vakuutuskorvauksen koko määrästä eläkevakuutuksen säästösummaan saakka. Ilman lisäystä vakuutuskorvaus, joka tuloverotuksessa samalla säädettiin veronlaiseksi tuloksi, olisi jäänyt perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n 1 momentin nojalla perintöverotuksessa verovapaaksi. Lainkohdan mukaan vakuutuskorvaus on perintöverosta vapaata siltä osin kuin se on tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleilla perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muutoksilla (1320/2016), joita sovelletaan vuoden 2018 alusta, kuolemanvarakorvausten osittaisesta verovapaudesta luovuttiin kumoamalla pykälän 2 momentti, jonka mukaan pykälän mukaan 1 momentissa tarkoitettujen perittävän kuoleman perusteella maksetut korvaukset ovat perintöverosta vapaita 35 000 euroon asti tai, jos edunsaajana on leski, aina vähintään puoleen määrään asti.

Samalla kumottiin vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutukseen perusteella saadun vakuutuskorvausten verotusta koskeva 7 a §:n 3 momentti kokonaisuudessaan, myös siltä osin kuin kyse on eläkevakuutuksen säästö määrään vastaavasta vakuutuskorvauksesta. Muutoksen johdosta vakuutuskorvauksiin tuli sovellettavaksi 7 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan tuloverotuksessa veronalainen tulo on perintöverotuksessa verovapaata.

Sanottua vaikutusta, joka samalla merkitsee pitkäaikaissästämissopimuksen asettamista vapaaehtoisia yksilöllisiä eläkevakuutuksia epäedullisempaan asemaan perintöverotuksessa, ei ollut tarkoitettu.

Kuolemanvarakorvauksen lukemista edunsaajan tai kuolinpesän pääomatuloksi koskeva tuloverolain 36 §:n 2 momenttia sovelletaan lain voimaantulosäännöksen mukaan 18 päivänä syyskuuta 2009 ja sen jälkeen otettuja vakuutuksia. Tämän vuoksi oikeustilan muuttuminen vuoden 2018 alusta rajoittuu näihin tilanteisiin.

2 Nykytilan arviointi ja ehdotetut muutokset

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman veropolitiikka tähtää kasvun, yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseen. Hallitusohjelmassa on sekä verotusta kiristäviä että verotusta keventäviä toimenpiteitä. Suurin osa hallitusohjelman mukaisista veroperustemuutoksista on jo to-

teutettu vuosina 2016—2018. Keskeisiä toimenpiteitä ovat olleet työn verotuksen keventäminen ja toisaalta valmisteverotuksen ja kiinteistöverotuksen kiristäminen.

Kuluvasta vuodesta on tulossa nykyisen suhdannevaiheen paras vuosi, sillä talouskasvun ennakoidaan kiihtyvän vielä hieman viimevuotisesta. Työllisyyden kasvu on alkuvuoden 2018 aikana ollut jopa nopeampaa kuin taloudellisen aktiviteetin perusteella voisi odottaa.

2.1 Ansiotulojen verotus

Hallitusohjelman mukaisesti ansiotuloveroperusteisiin ehdotetaan tehtäväksi indeksitarkistus kaikilla tulotasolla 2,6 prosentin ansiotasoindeksiin mukaisesti. Valtiovarainministeriön elokuun 2018 ennusteen mukainen arvio kuluttajahintaindeksiin muutoksesta vuonna 2019 on 1,4 prosenttia ja ansiotasoindeksiin muutoksesta 2,6 prosenttia. Indeksitarkistus ehdotetaan toteutettavaksi korottamalla progressiivisen tuloveroasteikon kaikkia tuloajoja sekä kasvattamalla perusvähennyksen enimmäismäärää ja työtulovähennyksen sekä enimmäismäärää että kertymä- ja poistumaprosentteja. Tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrän korottaminen pienentää automaattisesti valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksiä, koska vähennysten enimmäismäärän laskentakaava on sidottu asteikon alimman verotettavan tulon määrään.

Indeksitarkistuksen lisäksi ansiotuloverotusta ehdotetaan kevennettäväksi yhteensä 130 miljoonalla eurolla painottuen pienituloisiin. Kevennys toteutetaan korottamalla kunnallisverotuksen perusvähennystä 60 miljoonalla eurolla, työtulovähennystä 40 miljoonalla eurolla sekä valtion- ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksiä yhteensä 30 miljoonalla eurolla. Kunnallisverotuksen perusvähennyksen korottaminen kohdistuu työtuloon, eläketuloon ja etuustuloon eli toimenpide keventää myös etuustulon verotusta. Työtulovähennyksen korottaminen keventää työtulon verotusta ja eläketulovähennysten korottaminen eläketulon verotusta.

Kokonaisuutena katsottuna palkansaajien verotus pysyy lähes ennallaan, kun otetaan huomioon maksumuutokset.

2.1.1 Vuoden 2019 ansiotulon tuloveroasteikko

Esityksessä ehdotetaan verovuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa sovellettavaksi progressiivista ansiotulon tuloveroasteikkoa, jota on vuoden 2018 asteikkoon verrattuna lievennety korottamalla asteikon tuloajoja 2,6 prosentilla.

Tuloveroasteikkoa kiristettiin vuodelle 2016 alentamalla asteikon ylimmän tuloluokan euromääräistä alarajaa, eli niin sanotun solidaarisuusveron alarajaa, 90 000 eurosta 72 300 euroon. Tämä tarkoitti kahden ylimmän tuloluokan yhdistymistä. Hallituksen linjauksen mukaan ylimpien tuloluokkien yhdistymisen oli tarkoitus koskea verovuotia 2016 ja 2017. Tämän vuoksi vuoden 2017 tuloveroasteikon ylimmän tuloluokan euromääräinen alaraja vastasi vuoden 2016 asteikkoa, mutta asteikon rajaan tehtiin vastaava indeksitarkistus kuin muihinkin tuloluokkiin. Hallitus päätti syksyn 2017 budjettiriihessä säilyttää solidaarisuusveron alarajan nykyisellään. Rajaan tehtiin vastaava indeksitarkistus kuin muihinkin tuloluokkiin, jolloin alaraja on 74 200 euroa vuonna 2018. Hallitus päätti jatkaa niin sanotun solidaarisuusveron alemman alarajan voimassaoloa vuodelle 2019. Rajaan ehdotetaan tehtäväksi vastaava indeksitarkistus kuin muihinkin tuloluokkiin, minkä johdosta ehdotetaan, että vuoden 2019 tuloveroasteikon ylimmän tuloluokan euromääräinen alaraja olisi 76 100 euroa. Vuonna 2019 yli

HE 124/2018 vp

76 100 euroa vuodessa valtion verotuksessa verotettavaa ansiotuloa saavia arvioidaan olevan noin 124 000 henkilöä.

2.1.2 Kunnallisverotuksen perusvähennys

Tuloverolain 106 §:ssä säädettyä kunnallisverotuksen perusvähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 3 100 eurosta 3 305 euroon. Perusvähennys tulisi täysimääräisenä myönnettäväksi päivärahatuloa saavalla 3 305 euron vuosituloilla, palkkatuloa saavalla noin 6 800 euron vuosituloilla ja eläketuloa saavalla noin 11 400 euron vuosituloilla. Perusvähennyksen vaikutus ulottuisi päivärahatulon saajalla noin 21 700 euron vuosituloille, palkkatulon saajalla noin 28 100 euron vuosituloille ja eläketulonsaajalle noin 23 300 euron vuosituloille.

2.1.3 Työtulovähennys

Tuloverolain 125 §:ssä säädettyä työtulovähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 1 540 eurosta 1 630 euroon. Vähennyksen poistumaprosenttia korotettaisiin 1,65 prosentista 1,72 prosenttiin puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Kun puhdas ansiotulo on noin 128 400 euroa, työtulovähennystä ei enää myönnettäisi. Vähennyksen kertymäprosenttia ehdotetaan korotettavaksi 12 prosentista 12,2 prosenttiin.

2.1.4 Valtionverotuksen eläketulovähennys

Tuloverolain 100 §:ssä säädettyä valtionverotuksen eläketulovähennystä ehdotetaan kasvatettavaksi korottamalla eläketulovähennyksen täyden määrän laskemiseksi käytettävää kerrointa 3,81:stä 3,867:ään. Muutoin valtionverotuksen eläketulovähennyksen määrä laskettaisiin samalla tavalla kuin nykyisin. Vuonna 2019 valtionverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä olisi tämän hetken arvion mukaan 11 590 euroa.

2.1.5 Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Tuloverolain 101 §:ssä säädettyä kunnallisverotuksen eläketulovähennystä ehdotetaan kasvatettavaksi korottamalla eläketulovähennyksen täyden määrän laskemiseksi käytettävää kerrointa 1,393:stä 1,395:ään. Muutoin kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen määrä laskettaisiin samalla tavalla kuin nykyisin. Vuonna 2019 kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen täysi määrä olisi tämän hetken arvion mukaan 9 050 euroa.

2.2 Tuloverolaki

2.2.1 Työasuntovähennys

Työasuntovähennyksen tarkoituksena on kannustaa verovelvollisia hakemaan ja vastaanottamaan työtä pitkänkin matkan etäisyydeltä vakituisesta asunnostaan. Työasuntovähennys täydentää niitä keinoja, joilla pyritään lisäämään työvoiman liikkuvuutta ja vähennyksen tarkoituksena on kattaa osittain niitä lisäkustannuksia, joita näistä tilanteista työntekijälle aiheutuu. Työasuntovähennyksessä on kyse verotuesta, jonka nojalla verovelvollisella on oikeus vähentää työasuntovähennyksenä työn vuoksi vuokraamansa toisen asunnon eli työasunnon vuokraa, vaikka asumisesta aiheutuneet kulut ovat lähtökohtaisesti verotuksessa vähennyskelvottomia elantomenoja.

Vuonna 2016 työasuntovähennys myönnettiin 10 076 verovelvolliselle. Vähennyksen yhteismäärä oli 20,6 miljoonaa euroa ja keskimääräinen vähennys 2 044 euroa. Vähennyksen verotottoja alentava vaikutus oli arviolta noin 8,2 miljoonaa euroa. Vähennyksen saajien lukumäärä kasvoi 1 243 henkilöllä vuodesta 2014 vuoteen 2016 ja vähennyksen määrä kasvoi noin 2,5 miljoonaa euroa. Keskimääräinen vähennys on pysynyt suunnilleen samalla tasolla vuosina 2014—2016. Noin 40 prosenttia vähennyksen kokonaismäärästä kohdistuu keskituloisille palkansaajille.

Hallitus päätti kevään 2018 kehysriihessä uudistaa työasuntovähennystä niin, että se tukee paremmin työn perässä muuttamista. Sen vuoksi ehdotetaan tuloverolain 95 a §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että työasuntovähennyksen enimmäismäärää korotettaisiin nykyisestä 250 eurosta 450 euroon. Vähennystä myönnettäisiin siten 450 euroa jokaista sellaista täyttä kalenterikuukautta kohti, jona verovelvollisella on ollut käytössään kaksi asuntoa.

Vähennyksen rakenteeseen tai myöntämisedellytyksiin ei ehdoteta muutoksia. Hallituksen kevään kehysriihipäätöksen mukaisesti työasuntovähennyksen myöntämisen edellytyksiä yksinasuvalle selvitettiin. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä (VaVM 15/2007 vp) esitetyt perusteet, joiden nojalla vähennys on rajattu vain perheellisille henkilöille, ovat kuitenkin edelleen olemassa. Työasuntovähennys on verotuki, jonka tarkoituksena on edistää työn vastaanottamista myös silloin, kun varsinainen työpaikka sijaitsee kaukana henkilön vakituudesta asunnosta. Yksin asuva ei ole yhtä lailla sidottu asuinpaikkaansa kuin esimerkiksi perhe, jonka muiden jäsenten työt ja koulut sijaitsevat kotipaikkakunnalla. Tuen tarve ja yhteiskuntapoliittinen perusteltavuus eivät siten ole samanlaiset kuin perheellisellä. Työasuntovähennyksen rajaamisen perheellisille henkilöille liittyy myös tärkeä valvonnallinen näkökohta. Jos puolisoa tai lapsia koskevasta edellytyksestä luovuttaisiin, se, miten vakituista asuminen toisella paikkakunnalla on, jäisi verovelvollisen oman ilmoituksen varaan. Verottaja ei pysyisi asiaa käyttäen valvomaan. Vähennyksen laajentaminen johtaisikin siihen, että verotuksen kautta myönnettävää tukea valuisi väistämättä tilanteisiin, joihin sitä ei ole tarkoitettu. Valvonnan hankaluus avaisi myös mahdollisuuksia väärinkäyttöksiin, eikä verojärjestelmään tulisi luoda tämän tyyppisiä rakenteita.

2.2.2 Vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvaukset

Hallitusohjelmaan perustuvassa säädösten sujuvoittamista koskevassa hankkeessa on yhtenä kohtana vapaaehtoistoiminnan sääntelyn ja verotuksen yksinkertaistaminen. Vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvauksia käsiteltiin valtiovarainministeriön asettamassa Vapaaehtoistoiminnan koordinaatiota ja toimintaedellytysten kehittämistä selvittävässä työryhmässä (Valtiovarainministeriön raportti – 39/2015). Työryhmä ehdotti, että työryhmän esiin nostamia kysymyksiä verovapaiden kustannusten korvausten soveltamisalan laajuudesta sekä matkakustannusten enimmäismäärän riittävytydestä arvioitaisiin yhdistysten ja säätiöiden verotuskohtelun selvittämisen yhteydessä. Vapaaehtoistyöntekijöille maksettavia verovapaita matkakustannusten korvauksia käsiteltiin myös opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa työryhmässä (Valtion roolin ja ohjauskeinojen selkeyttäminen suomalaisessa liikunta- ja urheilukulttuurissa, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 40/2017). Työryhmä ehdotti, että vapaaehtoisille maksettavien verovapaiden kustannusten korvausten soveltamisalaa tulee järkeistää sekä matkakustannusten enimmäismäärää korottaa 5 000 euroon vuodessa.

Vapaaehtoistyöntekijöiden verovapaita matkakustannusten korvauksia koskeva tuloverolain 71 §:n 3 momentti tuli voimaan vuoden 2001 alusta. Kyseessä on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan verovapaita matkakustannusten korvauksia voidaan maksaa vain työ- tai virkasuh-

HE 124/2018 vp

teessa olevalle palkansaajalle. Säännöksen lisääminen tuloverolakiin perustui Urheilun verostyöryhmän ehdotukseen. Työryhmän mielestä tulisi kuitenkin voida varmistua siitä, että kulukorvauksen nimellä ei tosiasiallisesti makseta palkkaa.

Jotta kulukorvauksen muodossa ei tosiasiallisesti maksettaisi palkkaa, verovapaalle korvauksille säädettiin ylärajat. Päivärahaa voidaan maksaa enintään 20 päivältä kalenterivuodessa ja matkustamiskustannusten korvausta muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdyistä matkoista enintään 2 000 euroa kalenterivuodessa. Majoittumiskorvauksia ja matkustamiskustannuksia julkisella kulkuneuvolla tehdyistä matkoista voidaan korvata verovapaasti ilman ylärajoja.

Koska rajojen tarkoituksena on estää se, että kulukorvausten muodossa ei tosiasiallisesti makseta palkkaa, ylärajoista säätämisestä ei ole syytä luopua. Rajat ovat kuitenkin olleet samat vuodesta 2001 lähtien. Koska kilometrikorvauksia koskeva raja on euromääräinen, se ei ole seurannut kilometrikorvauksen kustannuskehitystä.

Kun säännös tuli voimaan vuonna 2001, enimmäismääräksi säädettiin 12 000 markkaa ja kilometrikorvaus oli 225 penniä/km. Vuoden 2001 korvaustasolla ja enimmäismäärällä yleishyödyllinen yhteisö pystyi tuolloin korvaamaan vapaaehtoistyöntekijöille verovapaasti 5 333 kilometrin ajot vuodessa.

Vuonna 2018 enimmäismäärä on 2000 euroa ja kilometrikorvaus 0,42 euroa/km. Vuoden 2018 korvaustasolla ja enimmäismäärällä yleishyödyllinen yhteisö voi korvata vapaaehtoistyöntekijälle verovapaasti 4 761 kilometrin ajot vuodessa.

Vuonna 2001 yleishyödyllinen yhteisö on voinut korvata vapaaehtoisille verovapaasti 572 kilometriä enemmän. Euroiksi muutettuna tämä on vuoden 2018 korvaustasolla laskettuna noin 240 euroa. Eli näin arvioituna enimmäismäärän korottaminen 2 240 euroon nostaisi enimmäismäärän vastaavalle tasolle kuin vuonna 2001.

Vapaaehtoistyön toimintaedellytysten kehittämiseksi hallitus katsoo, että kilometrikorvausten nykyistä 2 000 euron ylärajaa on perusteltua korottaa 3 000 euroon. Tämän johdosta tuloverolain 71 §:n 3 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että matkakustannusten korvauksesta muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdystä matkasta on verovapaata enintään 3 000 euroa kalenterivuodelta.

Päivärahojen kohdalla enimmäismäärä on sidottu päivien lukumäärään, joten tältä osin ei ole vastaavaa tarkastamistarvetta kuin kilometrikorvausten kohdalla. Mahdollisuutta maksaa päivärahaa enintään kahdeltakymmeneltä päivältä kalenterivuodessa voidaan pitää perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena, eikä päivärahojen ylärajaan ehdoteta muutosta.

Tuloverolain 71 §:n 3 momentissa säädetty vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvauksia koskeva säännös koskee vain yleishyödylliseltä yhteisöltä saatuja matkakustannusten korvauksia. Näin säädettiin, koska vapaaehtoistyötä tehdään tyypillisesti yleishyödyllisten yhteisöjen hyväksi. Molemmissa edellä mainituissa työryhmissä on noussut esiin tuloverolain 71 §:n 3 momentin soveltamisalan laajuus. Vapaaehtoistyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja vastikkeettomuuteen. Vapaaehtoisten tekemä työ hyödyttää välittömästi yhteisön tarkoituksen mukaista yleishyödyllistä tai esimerkiksi yhteiskunnallista toimintaa, eivätkä vapaaehtoiset tee työtä palkkaa tai muutakaan korvausta vastaan. Perinteistä ja yleistä hyvää edistävää vapaaehtoistyötä tehdään myös esimerkiksi kuntien ja seurakuntien sekä valtion laitosten piirissä. Julkisyhteisöjen piirissä vapaaehtoistyötä tehdään paljon muun muassa luonnonsuojelun parissa

esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden seurantaan liittyvissä tehtävissä. Myös seurakunnilla on pitkät perinteet vapaaehtoistyössä ja toiminta on laajaa. Vapaaehtoisia toimii muun muassa erilaisissa lähimmäisapuun liittyvissä tehtävissä sekä lasten ja nuorten parissa esimerkiksi isosina sekä kerho-ohjaajina. Jotta vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvausten verotuskohtelu olisi yhdenmukaista, on tuotu esiin näkemyksiä siitä, että tuloverolain 71 §:n 3 momentin soveltamisalan tulisi kattaa myös julkisyhteisöjen maksamat matkakustannusten korvaukset. Tällä hetkellä muiden kuin yleishyödyllisten yhteisöjen vapaaehtoistyöntekijöille maksamat matkakustannusten korvaukset ovat saajalleen veronalaista tuloa, koska niihin ei sovellu mikään verovapaussäännös. Vapaaehtoistyöhön liittyvän veronalaisen matkakustannusten korvauksen saajalla on oikeus vaatia tulon hankkimisesta johtuneita menoja vähennettäväksi omassa verotuksessaan.

Koska perinteistä vapaaehtoistyötä tehdään tyypillisesti myös julkisyhteisöjen hyväksi, ehdotetaan tuloverolain 71 §:n 3 momentin soveltamisalaa laajennettavaksi siten, että se kattaisi yleishyödyllisten yhteisöjen lisäksi tuloverolain 21 §:ssä tarkoitettut osittain verovapaat julkisyhteisöt. Voimassa olevan tuloverolain 21 §:n mukaisia osittain verovapaita yhteisöjä ovat:

- 1) valtio ja sen laitokset;
- 2) kunta, kuntayhtymä, maakunta sekä näiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö tai -kassa tai muu vastaava eläkelaitos, -säätiö tai -kassa, joka saa avustusta yhteiskunnan varoista.
- 3) evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muu uskonnollinen yhdyskunta ja niiden seurakunnat samoin kuin niiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö ja eläkekassa.

Työnantajalta työmatkasta saatuun matkakustannusten korvaukseen rinnastettaisiin siten myös edellä mainitulta julkisyhteisöltä saatu matkakustannusten korvaus kyseisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehdystä matkasta silloinkin, kun verovelvollinen ei olisi työsuhteessa kyseiseen yhteisöön tai ei muuten saisi palkkaa työstä, johon matka liittyy. Tällaisesta matkakustannusten korvauksesta olisi verovapaata:

- päiväraha enintään 20 päivältä kalenterivuodessa;
- majoittumiskorvaus;
- matkustamiskustannusten korvaus, julkisen kulkuneuvon mukaan rajoituksetta ja kilometrikorvaukset enintään 3 000 euroa kalenterivuodessa.

Muutos koskisi käytännössä tuloverolain 21 §:ssä tarkoitettujen julkisyhteisöjen hyväksi toimivia vapaaehtoistyöntekijöitä, joille maksetaan matkakustannusten korvauksia. Ehdotetun muutoksen seurauksena heille maksettujen matkakustannusten korvausten verotuskohtelu olisi vastaava kuin yleishyödyllisen yhteisön hyväksi toimivilla vapaaehtoistyöntekijöillä. Matka olisi tehtävä julkisyhteisön toimeksiannosta. Matkan on liityttävä julkisyhteisön toimintaan ja siitä on etukäteen asianmukaisesti päätettävä. Matkakustannusten korvaamisen tulee perustua asianmukaiseen matkalaskuun. Muutoksella ei olisi vaikutusta palkkaa tai työkorvausta saavien verovelvollisten matkakustannusten korvauksiin.

Tuloverolaisissa säädetään ainoastaan matkakustannusten korvausten verotuksellisesta kohtelusta. Korvauksen maksaja päättää itse, missä tilanteissa ja millä perusteella se maksaa vapaaehtoistyöntekijälle matkakustannusten korvauksia.

2.2.3 Tuloverolain teknisiä korjauksia

Tuloverolain 58 §:n 8 momentin mukaan ”edellä 1 momentin 3 kohdassa” tarkoitettuna veronalaisena tulona ei pidetä verovelvollisen tuloksi 53 a §:n nojalla luettua osakaslainaa. Viitauksella 1 momentin 3 kohtaan on tarkoitus viitata tulohankkimisvelan korkojen vähennyskelpoisuutta koskevaan kohtaan. Pykälän 1 momentissa ei kuitenkaan ole enää 3 kohtaa, vaan momentti itsessään käsittelee tulohankkimisvelan korkojen vähennyskelpoisuutta. Tämän vuoksi 58 §:n 8 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja 1 momenttia muutettavaksi siten, että momentista käy ilmi, ettei osakaslainaa pidetä pykälässä tarkoitettuna veronalaisena tulona.

2.2.4 Vapaa- ja alennuslippu liikenteenharjoittajan työntekijöille

Verovapaita henkilökuntalippuja koskeva tuloverolain 69 §:n 2 momentti on sisältynyt verolainsäädäntöön samassa sanamuodossa vuodesta 1983. Tuolloin tulo- ja varallisuusverolakiin lisäti uusi 22 a § täsmentämään henkilökuntaetujen verotuksellista kohtelua (1097/1983). Säännöksen sanamuodon mukaan henkilökuntalippujen verovapaus koskee vain liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä olevia verovelvollisia.

Liikenteenharjoittajien yhtiörakenteet ovat nykypäivänä erilaisia kuin mitä ne olivat henkilökuntalippujen verovapautta koskevan säännöksen voimaantullessa. Yritykset toimivat monesti konsernirakenteella, jolloin esimerkiksi tietty liikenteenharjoittamista välittömästi palveleva toiminto on voitu yhtiöittää omaan yhtiöön. Verotus- ja oikeuskäytännössä tuloverolain 69 §:n 2 momenttia on joissakin tilanteissa tulkittu siten, että henkilökuntalippujen verovapautta koskeva säännös ei ole sovellettu tytäryhtiössä työskenteleviin henkilöihin, vaikka he tekevät edelleen samaa työtä ja olivat verovapauden piirissä ennen yhtiöittämistä. Jotta yhtiörakenteen muutokset eivät vaikuttaisi henkilökuntalippujen verotukselliseen kohteluun, on perusteltua selvittää henkilökuntalippujen verovapautta koskevan säännöksen sanamuotoa vastaamaan sen alkuperäistä tarkoitusta ja nykyistä toimintaympäristöä. Tämän johdosta ehdotetaan tuloverolain 69 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että sitä sovellettaisiin myös liikenteenharjoittajan toimintaa välittömästi palvelevan samaan konserniin kuuluvan yhtiön palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleviin henkilöihin. Ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta lippujen verovapauden muihin kriteereihin.

Liikenteenharjoittajan toimintaa välittömästi palvelevana tytäryhtiönä pidettäisiin yhtiöitä, jotka olennaisesti ja ensisijaisesti palvelevat emoyhtiön liikenteenharjoittamista ja näin yhdessä emoyhtiön kanssa muodostavat liikenteenharjoittamista koskevan toimintakokonaisuuden. Tämän tyyppisiä yhtiöitä olisivat esimerkiksi tekninen huolto sekä muut vastaavat välittömästi liikenteenharjoittamista palvelevat tytäryhtiöt. Esimerkiksi matkatoimisto ei olisi välittömästi liikenteenharjoittamista palveleva yritys, vaikka se kuuluisikin konserniin, jonka emoyhtiö on liikenteenharjoittaja. Tämä vastaa nykyistä oikeuskäytäntöä.

2.3 Perintö- ja lahjaverolaki

Edellä perustelujen kohdassa 1.3 selostetut 7 a §:n muutokset saattoivat tuetun pitkäaikaissäästämisen muodot vuoden 2018 alusta keskenään epäneutraaliin asemaan, mitä ei ollut tarkoitettu.

Perittävän kuoleman johdosta kuolinpesälle tai edunsaajalle maksettavaa vakuutuskorvauksesta ja siihen verrattavaa taloudellista tukea koskevaan 7 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti, jonka mukaan perintöveroa on 1 momentin estämättä suoritettava vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella saadusta vakuutuskorvauksesta eläkevakuutuksen säästösummaan saakka. Muutoksella vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus saatettaisiin perintöverotuksessa pitkäaikaissäätämissopimuksen kanssa siihen samaan asemaan, joka toteutettiin vuoden 2010 uudistuksen yhteydessä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotettujen muutosten arvioidaan vähentävän verotuloja yhteensä noin 499 miljoonalla eurolla. Valtion verotulojen arvioidaan vähentyvän noin 245 miljoonalla eurolla. Kuntien verotulojen arvioidaan vähenevän noin 237 miljoonalla eurolla. Seurakuntien verotulojen arvioidaan vähenevän noin 12,5 miljoonalla eurolla ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun tuoton noin 4,5 miljoonalla eurolla.

3.1.1 Ansiotulojen verotus

Ansiotuloveroperusteiden ansiotasoindeksin mukaisentarkistuksen arvioidaan vähentävän ansiotuloveroja noin 398 miljoonalla eurolla. Indeksitarkistuksen lisäksi ansiotuloverotukseen ehdotetun kevennyksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 130 miljoonalla eurolla. Lisäksi solidaarisuusveron säilyttämisen nykyisellään arvioidaan lisäävän verotuloja noin 32 miljoonalla eurolla verrattuna siihen, että solidaarisuusveron alaraja olisi noussut hallituksen aikaisemman päätöksen mukaisesti takaisin 90 000 euroon. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi useita eri vähennyksiä sekä valtion tuloveroasteikkoa. Valtion tuloveroasteikon sekä eri vähennysten muutosten vaikutukset on eritelty seuraavassa.

Valtion ansiotuloveroasteikkoon ehdotettavien muutosten arvioidaan vähentävän verotuloja vuositasolla yhteensä noin 204 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 144 miljoonaa euroa, kuntien osuus 56 miljoonaa euroa ja seurakuntien osuus 4 miljoonaa euroa.

Työtulovähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 174 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 78 miljoonaa euroa, kuntien osuus 92 miljoonaa euroa ja seurakuntien osuus 4 miljoonaa euroa. Ehdotetulla muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta Kansaneläkelaitoksen verotuloihin.

Perusvähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 88 miljoonalla eurolla, josta kuntien osuus on 80 miljoonaa euroa, seurakuntien osuus 4 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus noin 4 miljoonaa euroa.

Valtionverotuksen eläketulovähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 26 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 22 miljoonaa euroa ja kuntien osuus 4 miljoonaa euroa. Ehdotetulla muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta seurakuntien tai Kansaneläkelaitoksen verotuloihin.

Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen korotuksen arvioidaan vähentävän verotuloja noin 4 miljoonalla eurolla, josta kuntien osuus on 3 miljoonaa euroa, seurakuntien osuus 0,5 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus noin 0,5 miljoonaa euroa.

HE 124/2018 vp

Taulukkoon 1 on koottu tuloveroperusteisiin tässä esityksessä valtion progressiiviseen tuloveroasteikkoon, työtulovähennykseen ja perusvähennykseen tehtyjen muutosehdotusten yhteisvaikutukset eri tulotasoilla olevien, alle 53-vuotiaiden palkansaajien veroasteisiin. Taulukon luvuissa on mukana valtion tulovero, keskimääräinen kunnallisvero, yleisradiovero, keskimääräinen kirkollisvero, sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu ja päivärahamaksu sekä työntekijän työeläkevakuutusmaksu ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu. Laskelmassa on käytetty vuoden 2018 keskimääräisiä kunnallis- ja kirkollisveroprosentteja sekä palkansaajamaksuja. Vaikutukset, jotka tulevat niin sanotun solidaarisuusveron alarajan säilyttämisestä nykyisellään, eivät erikseen näy taulukoissa 1 ja 2, koska vuoden 2019 tuloveroasteikon ylimmän tuloluokan alaraja vastaisi muuten vuoden 2018 asteikkoa, mutta asteikon rajaam tehtäisiin vastaava indeksitarkistus kuin muihin tuloluokkiin.

Palkkatulo, €/v.	Vuoden 2018 perusteet	Vuodelle 2019 ehdotetut perusteet	Veroasteen muutos, %-yks	Veron muutos, €/v.
5 000	8,25	8,25	0	0
10 000	8,25	8,25	0	0
20 000	16,42	15,65	-0,77	-154
30 000	23,87	23,26	-0,61	-183
40 000	29,53	29,06	-0,47	-188
50 000	33,2	32,75	-0,45	-225
60 000	36,12	35,76	-0,36	-216
70 000	38,21	37,91	-0,3	-210
80 000	39,78	39,52	-0,26	-208
90 000	41,69	41,26	-0,43	-387
100 000	43,44	43,06	-0,38	-380
110 000	44,83	44,49	-0,34	-374
120 000	46	45,69	-0,31	-372

Taulukkoon 2 on koottu tuloveroperusteisiin tässä esityksessä valtion progressiiviseen tuloveroasteikkoon, valtionverotuksen eläketulovähennykseen, kunnallisverotuksen eläketulovähennykseen ja perusvähennykseen tehtyjen muutosehdotusten yhteisvaikutukset eri tulotasoilla olevien, eläketuloa saavien veroasteisiin. Taulukon luvuissa on mukana valtion tulovero, keskimääräinen kunnallisvero, yleisradiovero, keskimääräinen kirkollisvero ja sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu. Laskelmassa on käytetty vuoden 2018 keskimääräisiä kunnallis- ja kirkollisveroprosentteja.

Eläketulo, €/v.	Vuoden 2018 perusteet	Vuodelle 2019 ehdotetut perusteet	Veroasteen muutos, %-yks	Veron muutos, €/v.
5 000	0	0	0	0
10 000	0	0	0	0
20 000	18,83	18,53	-0,3	-60
30 000	25	24,91	-0,09	-27

HE 124/2018 vp

40 000	30,32	30,05	-0,27	-108
50 000	33,48	33,19	-0,29	-145
60 000	36,22	35,97	-0,25	-150
70 000	38,17	37,96	-0,21	-147
80 000	40,36	39,94	-0,42	-336
90 000	42,53	42,15	-0,38	-342
100 000	44,26	43,93	-0,33	-330
110 000	45,68	45,38	-0,3	-330
120 000	46,86	46,58	-0,28	-336

3.1.4. Verotuottomuutoksen kompensatio

Hallitusohjelman mukaisesti kunnille aiheutuva verotulomuutos kompensoidaan nettomääräisesti. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset vähentävät kuntien verotuloja yhteensä 237 miljoonaa euroa. Verotulomuutos kompensoidaan valtionosuusjärjestelmän kautta. Kompensatiosta on tarkoitus antaa erillinen esitys.

3.2 Työasuntovähennys

Työasuntovähennyksen tarkoituksena on kannustaa verovelvollisia hakemaan ja vastaanottamaan työtä pitkänkin matkan etäisyydeltä vakituisesta asunnostaan ja näin täydentää niitä keinoja, joilla pyritään lisäämään työvoiman liikkuvuutta. Työasuntovähennyksen enimmäismäärän korottaminen 250 eurosta 450 euroon lisää vähennyksen vaikuttavuutta, jolloin sen voidaan arvioida omalta osaltaan parantavan työvoiman liikkuvuuden kannustimia. Työasuntovähennys saattaa myös vähentää asunnon ja työpaikan välisiä pitkiä päivittäisiä matkoja, jos tällaisia matkoja kulkevat hankkisivat työasunnon työpaikkansa läheltä.

Työasunnon jo hankkineiden osalta enimmäismäärän korottaminen alentaisi asunnon pitämiseen liittyviä kustannuksia. Kuukausikohtaisen enimmäismäärän korottaminen 200 eurolla lisäisi keskituloisen palkansaajan käytettävissä olevia tuloja noin 1 150 eurolla vuodessa, jos hän saa täyden työasuntovähennyksen koko vuodelta. Työasuntovähennyksiä tehdään eniten korkeimmissa tulodesiileissä.

Enimmäismäärän korottaminen 250 eurosta 450 euroon alentaisi verotuloja arviolta 3 miljoonalla eurolla. Tästä valtion osuus olisi 1 ja kuntien osuus 2 miljoonaa euroa. Ehdotetulla muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta seurakuntien tai Kansaneläkelaitoksen verotuloihin.

3.3 Vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvaukset

Vapaaehtoistyöntekijöille maksettavien verovapaiden matkakustannusten korvausten soveltamisalan laajentaminen ja kilometrikorvausten enimmäismäärän korottaminen 2 000 eurosta 3 000 euroon parantaisi omalta osaltaan vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytyksiä. Soveltamisalan laajentaminen yhdenmukaistaisi julkisyhteisöjen ja yleishyödyllisten yhteisöjen hyväksi toimivien vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvausten verotuskohtelun. Ehdotettujen muutosten voidaan arvioida myös keventävän hieman hallinnollista taakkaa tilanteissa, joissa vapaaehtoiselle maksetut matkakustannusten korvaukset ovat olleet saajalle

veronalaista tuloa ja korvauksen saaja on voinut vaatia tulonhankkimiskuluja vähennettäväksi omassa verotuksessaan.

Verohallinnon tietojen mukaan yleishyödyllisten yhteisöjen vapaaehtoistyöntekijöille maksamien kilometrikorvausten 2 000 euron raja on ylittynyt noin 900 henkilöllä vuodessa. Tämän lisäksi noin 300 henkilölle on maksettu kilometrikorvauksia 2 000 euroa tai hieman alle. Näiden kohdalla voidaan olettaa, että maksaminen on lopetettu 2 000 euron rajaan. Julkisyhteisöjen vapaaehtoistyöntekijöille maksamien matkakustannusten korvausten määristä ei ole käytettävissä tietoa.

Ehdotetut muutokset muuttaisivat osan vapaaehtoistyöntekijöille maksetuista veronalaisista matkakustannusten korvauksista verovapaiksi matkakustannusten korvauksiksi. Ehdotetuilla muutoksilla on näin ollen verotuloja alentava vaikutus. Verotuloja alentavan vaikutuksen arvioidaan kuitenkin olevan vähäinen, kun huomioidaan myös se, että veronalaisen matkakustannusten korvauksen saajalla on ollut oikeus vaatia kyseisistä matkoista johtuvia kuluja vähennettäväksi omassa verotuksessaan tulon hankkimisesta johtuneina menoina.

3.4 Vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella maksetun vakuutuskorvauksen perintöverotus

Perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muutoksella saatettaisiin vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus ja pitkäaikaissäätämissopimus perintöverotuksessa keskenään samaan asemaan. Oikeustila palautuisi samaksi, joka se oli ollut ennen kuluvan vuoden alusta voimaan tulleita 7 a §:n muutoksia, joilla ei ollut tarkoitus muuttaa vallinnutta oikeustilaa.

Muutos koskee 18 päivänä syyskuuta 2009 tai sen jälkeen otettuja eläkevakuutuksia, jotka tuloverolain 36 §:n 2 momentin ja sen voimaantulosäännöksen nojalla ovat kuolinpesän tai edunsaajan pääomatuloa ja jotka perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n 1 momentin nojalla sen vuoksi ovat verovapaita. Vuosina 2010—2016 uusia sopimuksia tehtiin Finanssialan Keskusliitto ry:n tilaston mukaan yhteensä noin 35 600, joista yksityisten ottamia oli noin 20 000. Vuonna 2016 uusien sopimusten määrä oli runsaat 500. Vuoden 2017 osalta tietoja ei ole käytettävissä.

Ilman ehdotettua muutosta vakuutettujen kuolleisuudesta vakuutuksen voimassaoloaikana riippuva osa mainittujen vakuutusten perusteella maksetuista kuolemanvarakorvauksista jäisi perintöverotuksessa verovapaiksi. Kuolemantapausten lukumäärän, joissa muutos tulisi sovellettavaksi, arvioidaan jäävän melko vähäiseksi, erityisesti lähimmän 20 vuoden aikana, koska vakuutuksenottajien keski-ikä on selvästi alle 40 vuotta.

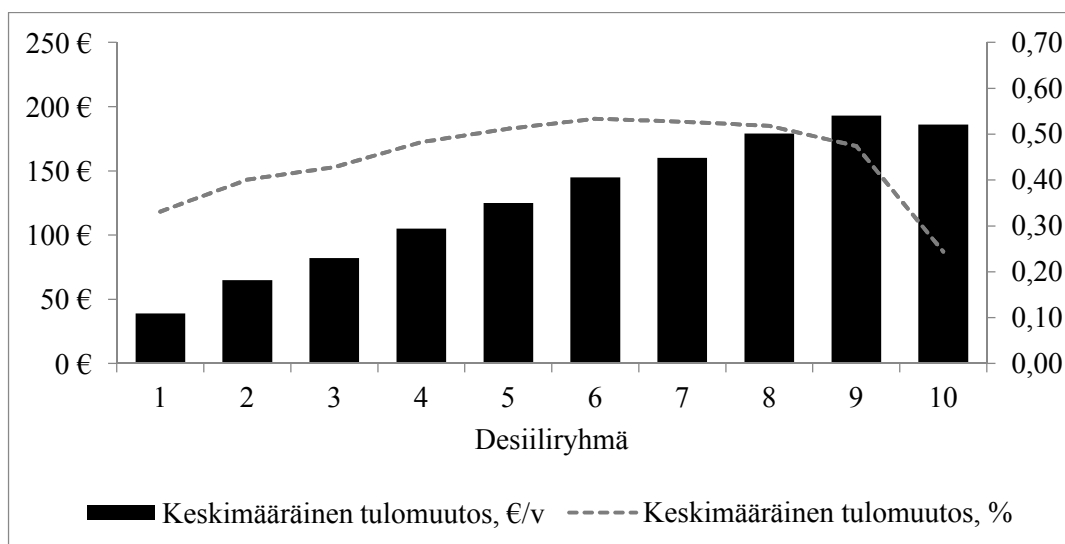
3.5 Tulonjakovaikutukset

Tuloverotuksen veroperusteisiin ehdotetuilla muutoksilla on vaikutusta henkilöiden väliseen tulonjakoon. Tuloerojen muutosta mitataan Gini-kertoimen avulla. Gini-kerroin on kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen jakautumista kuvaava indikaattori, joka voi saada arvot 0 ja 100 välillä. Mitä korkeampi indikaattorin arvo on, sitä suuremmat tuloerot ovat. Suomessa tuloerot ovat esimerkiksi muihin OECD-maihin verrattuna pienet, mutta tuloerot ovat kasvaneet 1990-luvun alun tasosta merkittävästi. Tuorein tuloerojen tarkastelu, jonka tilastokeskus on tehnyt tulonjaon kokonaistilaston tiedoista, on vuodelta 2016. Tuloeroja kuvaavan Gini-kertoimen arvo oli 27,2, mikä on 0,1 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Valtiovarainministeriön vero-osasto on tehnyt eritellyn staattisen laskelman tässä esityksessä ehdotettujen veroperustemuutosten vaikutuksista tuloeroihin.

Tarkasteluun sisältyivät progressiivisen tuloveroasteikon muutokset, perusvähennyksen korottaminen, työtulovähennyksen korottaminen, valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennysten sekä työasuntovähennyksen korottaminen. Tuloeroja pienentäviä toimenpiteitä ovat niin sanotun solidaarisuusveron alennetun alarajan voimassaolon jatkaminen ja perusvähennyksen korottaminen. Valtion ansiotuloveroasteikon indeksitarkistus kasvattaa tuloeroja hieman.

Alla olevaan kuvioon on koottu edellä mainittujen tuloveroperusteisiin tässä esityksessä tehtyjen muutosehdotusten yhteisvaikutukset tulodesiileittäin. Kuviosta käy ilmi, että verotus kevenee kaikissa tulodesiileissä hieman. Vaikutus on euromääräisesti suurin tulodesiilissä 9, eli suurituloisilla kotitalouksilla. Vaikutus on suhteellisesti suurin tulodesiileissä 6 ja 7. Kuviossa esitetyt muutokset on laskettu OECD:n modifioidun ekvivalenssi-asteikon mukaisilla kotitalouskohtaisilla ekvivalenteilla tuloilla.

Tässä esityksessä ehdotettujen veroperustemuutosten yhteisvaikutus tulojakoon Gini-kertoimella mitattuna on -0,02 prosenttiyksikköä, eli toimenpiteet kaventavat tuloeroja hieman.

3.6 Vapaa- ja alennuslippu liikenteenharjoittajan työntekijöille

Tuloverolain 69 §:n 2 momentin sanamuoto muutettaisiin vastaamaan säännöksen alkuperäistä tarkoitusta ja nykyistä toimintaympäristöä. Ehdotetulla muutoksella ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

3.7 Työllisyysvaikutukset

Esitettyjen muutosten vaikutusta työllisyyteen voidaan laskennallisesti arvioida estimoimalla muutosten vaikutusta niin sanottuun työllistymisveroasteeseen sekä hyödyntämällä tutkimuskirjallisuudesta saatavia työllistymisjoustoestimaatteja. Tässä esityksessä työn verotukseen ehdotettujen muutosten arvioidaan alentavan työllistymisveroastetta. Työllistymisveroasteen muutokset heijastuvat työllisyyteen, jos työlliset ja työttömät reagoivat niihin. Tutkimuskirjallisuuden perusteella voidaan arvioida, että käyttäytymismuutoksen suuruutta kuvaava työllistymisjousto on suhteellisen pieni, vaikkakin täsmällistä arviota sen suuruudesta on vaikeaa antaa. Karkean arvion mukaan tässä esityksessä ehdotettujen muutosten yhteisvaikutuksen voidaan arvioida lisäävän työllisten lukumäärää noin 0,1 prosentilla. Tämä arvio kuvaa laskennallista vaikutusta työllisten lukumäärään pitkällä aikavälillä. Arvio on riippuvainen taustaoletusten valinnasta. Työllisyysvaikutuksia on tässä arvioitu Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen julkaisussa ”Verotuksen ja sosiaaliturvan työllisyysvaikutukset – Vuoden 2012 muutosten arviointia, VATT muistiot 28, Helsinki 2013” kuvatulla menetelmällä.

3.8 Sukupuolivaikutukset

Tuloverotus perustuu tulojen verottamiseen ja verotus toimitetaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta, joten myös tässä esityksessä ehdotettujen muutosten vaikutukset eivät ole riippuvaisia sukupuolesta.

Tässä esityksessä ehdotettujen muutosten 499 miljoonan euron verotuottovaikutuksesta noin 51,6 prosenttia arvioidaan kohdistuvan miehiin ja 48,4 prosenttia naisiin. Vaikutusten kohdentuminen on seurausta ansiotulojen jakaantumisesta sukupuolten kesken.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa.

Työasuntovähennyksen enimmäismäärän korotusta sekä vapaaehtoistyöntekijöiden matkakustannusten korvauksia koskevista ehdotuksista lausuntonsa antoivat: työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö (poliisiosasto), maa- ja metsätalousministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Kirkkohallitus, Metsähallitus, Akava ry, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Kansalaisareena, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Olympiakomitea, Veronmaksajain keskusliitto ry ja Suomen Yrittäjät ry.

Sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, Verohallinto, Finanssialan Keskusliitto ja OP-ryhmä ilmoittivat, ettei niillä ole ehdotuksista lausuttavaa.

Saaduista lausunnoista on laadittu lausuntoyhteenveto. Esityksen perusteluja ja vaikutusarvioita on täsmennetty saadun lausuntopalautteen perusteella.

Annetuissa lausunnoissa työasuntovähennyksen enimmäismäärän korottamista pääasiassa kannatettiin. Muutamissa lausunnoissa ehdotettiin vähennyksen laajentamista myös yksinasuville sekä niille avoliitossa asuville, joilla ei ole tai ole ollut yhteistä lasta. Työasuntovähennyksen rakenteeseen tai myöntämisedellytyksiin ei kuitenkaan ehdoteta muutoksia. Valtiova-

HE 124/2018 vp

rainvaliokunnan mietinnössä (VaVM 15/2007 vp) esitetyt perusteet, joiden nojalla vähennys on rajattu vain perheellisille henkilöille, ovat edelleen olemassa.

Vapaaehtoistyöntekijöille maksettavia matkakustannusten korvauksia koskevia ehdotuksia pääasiassa kannatettiin tai niihin ei ollut huomautettavaa. Muutamissa lausunnoissa ehdotettiin verovapaiden kilometrikorvausten enimmäismäärän korottamista nykyisestä 2 000 eurosta 5 000 euroon. Toisaalta yhdessä lausunnossa todettiin, että rajan voisi nostaa esimerkiksi 2 500 euroon. Soveltamisalan laajentamisen osalta tuotiin muutamassa lausunnossa esille, että soveltamisalaa voitaisiin laajentaa vielä nyt ehdotettua laajemmallekin. Toisaalta yhdessä lausunnossa toivottiin, että verottomien kulukorvausten laajentamista julkisyhteisöihin vielä selvitettäisiin.

Esityksessä mainituin perustein verovapaiden kilometrikorvausten enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 2 000 eurosta 3 000 euroon. Tuloverolain 71 §:n 3 momentti on poikkeus matkakustannusten korvausten verovapautta koskevasta pääsäännöstä. Soveltamisalan laajentamista tuloverolain 21 §:ssä tarkoitettuihin julkisyhteisöihin, joiden piirissä jo nykyään tehdään vapaaehtoistyötä, voidaan kuitenkin pitää perusteltuna.

Lausuntokierroksen jälkeen esitykseen on lisätty ansiotuloveroperusteisiin ehdotetut muutokset sekä liikenteenharjoittajan palveluksessa olevan henkilöstön vapaa- ja alennuslippujen verotuksellista kohtelua koskeva ehdotus.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 2019 alusta.

Tuloverolain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa. Perintö- ja lahjaverolain muutosta sovellettaisiin vakuutuskorvaukseen, joka on saatu lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tapahtuneen kuolemantapauksen johdosta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vuoden 2019 tuloveroasteikosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa määrätään tuloverolain (1535/1992) perusteella valtiolle ansiotulosta suoritettava tulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan seuraavasti:

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylit- tävästä tulon osasta, %
17 600	8,00	6,00
26 400	536,00	17,25
43 500	3 485,75	21,25
76 100	10 413,25	31,25

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ 2 §
kuuta 20 _____ .

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 58 §:n 8 momentti, sellaisena kuin se on 1515/2011, ja
muutetaan 58 §:n 1 momentti, 69 §:n 2 momentti, 71 §:n 3 momentti, 95 a §:n 1 momentti,
100 §:n 2 momentti, 101 §:n 2 momentti, 106 § ja 125 §:n 2 momentti,
sellaisena kuin niistä ovat 58 §:n 1 momentti ja 71 §:n 3 momentti laissa 1246/2013, 95 a §
1 momentti laissa 1141/2007, 100 §:n 2 momentti sekä 101 §:n 2 momentti laissa 1510/2016
sekä 106 § ja 125 §:n 2 momentti laissa 876/2017, seuraavasti:

58 §

Korkomenot

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan velkojensa korot, jos velka kohdis-
tuu veronalaisen tulon hankkimiseen, jollaisena pidetään myös osinkotuloa sen estämättä, että
osinkotulo on 33 a—33 d §:n nojalla verovapaata tuloa (*tulohankkimisvelka*). Veronalaisena
tulona ei kuitenkaan pidetä verovelvollisen tuloksi 53 a §:n nojalla luettua osakaslainaa.

69 §

Tavanomainen henkilökuntaetu

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota myöskään sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua,
jonka liikenteenharjoittajan tai liikenteenharjoittajan toimintaa välittömästi palvelevan samaan
konserniin kuuluvan yhtiön palveluksessa tai edellä mainittujen palveluksesta eläkkeellä oleva
verovelvollinen saa työnantajalta matkaan oikeuttavana vapaa- tai alennuslippuna.

71 §

Verovapaat matkakustannusten korvaukset

Työnantajalta työmatkasta saatuun matkakustannusten korvaukseen rinnastetaan 21 §:ssä
tarkoitettulta osittain verovapaalta yhteisöltä tai 22 §:ssä tarkoitettulta yleishyödylliseltä yhtei-
söltä saatu matkakustannusten korvaus kyseisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehdys-
tä matkasta silloinkin, kun verovelvollinen ei ole työsuhteessa yhteisöön tai ei muuten saa
palkkaa työstä, johon matka liittyy. Tällaisesta matkakustannusten korvauksesta on kuitenkin
verovapaata tuloa vain:

HE 124/2018 vp

- 1) päiväraha enintään kahdeltakymmeneltä päivältä kalenterivuodessa;
- 2) majoittumiskorvaus;
- 3) matkustamiskustannusten korvaus, jota voidaan suorittaa myös verovelvollisen asunnolta tehdystä matkasta 72 §:n 4 momentin estämättä; matkakustannusten korvauksesta muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdystä matkasta on verovapaata enintään 3 000 euroa kalenterivuodelta.

95 a §

Työasuntovähennys

Jos verovelvollinen on varsinaisen työpaikkansa sijainnin vuoksi vuokrannut käyttöönsä asunnon (*työasunto*) ja verovelvollisella on myös toinen asunto, jossa hän puolisonsa tai alaikäisen lapsensa kanssa asuu (*vakituinen asunto*), vähennetään verovelvollisen tulohankkimiskuluina 450 euroa jokaista sellaista täyttä kalenterikuukautta kohti, jona hänellä on ollut kaksi asuntoa (*työasuntovähennys*). Vähennyksenä myönnetään kuitenkin enintään verovelvollisen työasunnosta maksamaa vuokraa vastaava määrä. Vähennyksen myöntäminen edellyttää, että vakituinen asunto sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä työasunnosta ja siitä varsinaisesta työpaikasta, jonka sijainnin vuoksi työasunto on hankittu.

100 §

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 3,867 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään.

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,395 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 3 305 euron määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

HE 124/2018 vp

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 12,2 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 630 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,72 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa.

3.

Laki

perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 7 a §:ään siitä lailla 1320/2016 kumotun
2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

7 a §

Perintöveroa on 1 momentin estämättä suoritettava vapaaehtoiseen yksilölliseen eläkevakuutukseen liittyvän kuolemanvaravakuutuksen perusteella saadusta vakuutuskorvauksesta eläkevakuutuksen säästösummaan saakka.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan vakuutuskorvaukseen, joka on saatu lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tapahtuneen kuolemantapauksen johdosta.

Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 58 §:n 8 momentti, sellaisena kuin se on 1515/2011, ja
muutetaan 58 §:n 1 momentti, 69 §:n 2 momentti, 71 §:n 3 momentti, 95 a §:n 1 momentti,
 100 §:n 2 momentti, 101 §:n 2 momentti, 106 § ja 125 §:n 2 momentti,
 sellaisena kuin niistä ovat 58 §:n 1 momentti ja 71 §:n 3 momentti laissa 1246/2013, 95 a §
 1 momentti laissa 1141/2007, 100 §:n 2 momentti sekä 101 §:n 2 momentti laissa 1510/2016
 sekä 106 § ja 125 §:n 2 momentti laissa 876/2017, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

58 §

58 §

*Korkomenot**Korkomenot*

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan velkojensa korot, jos velka kohdistuu veronalaisen tulon hankkimiseen, jollaisena pidetään myös osinkotuloa sen estämättä, että osinkotulo on 33 a—33 d §:n nojalla verovapaata tuloa (*tulonhankkimisvelka*).

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan velkojensa korot, jos velka kohdistuu veronalaisen tulon hankkimiseen, jollaisena pidetään myös osinkotuloa sen estämättä, että osinkotulo on 33 a—33 d §:n nojalla verovapaata tuloa (*tulonhankkimisvelka*). *Veronalaisena tulona ei kuitenkaan pidetä verovelvollisen tuloksi 53 a §:n nojalla luettua osakslainaa.*

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna veronalaisena tulona ei pidetä verovelvollisen tuloksi 53 a §:n nojalla luettua osakslainaa.

(8 mom. kumotaan)

69 §

69 §

*Tavanomainen henkilökuntaetu**Tavanomainen henkilökuntaetu*

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota myöskään sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua, jonka liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleva verovelvollinen saa työnantajalta matkaan oikeuttavana vapaa- tai alennuslippuna.

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota myöskään sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua, jonka liikenteenharjoittajan tai liikenteenharjoittajan toimintaa välittömästi palvelevan samaan konserniin kuuluvan yhtiön palveluksessa tai edellä mainittujen palveluksesta eläkkeellä oleva verovelvollinen saa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

työnantajalta matkaan oikeuttavana vapaa-
tai alennuslippuna.

71 §

71 §

*Verovapaat matkakustannusten korvaukset**Verovapaat matkakustannusten korvaukset*

Työnantajalta työmatkasta saatuun matkakustannusten korvaukseen rinnastetaan 22 §:ssä tarkoitettua yleishyödylliseltä yhteisöltä saatu matkakustannusten korvaus yleishyödyllisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehdystä matkasta silloinkin, kun verovelvollinen ei ole työsuhteessa yleishyödylliseen yhteisöön tai ei muuten saa palkkaa työstä, johon matka liittyy. Tällaisesta matkakustannusten korvauksesta on kuitenkin verovapaata tuloa vain:

- 1) päiväraha enintään kahdeltakymmeneltä päivältä kalenterivuodessa;
- 2) majoittumiskorvaus;
- 3) matkustamiskustannusten korvaus, jota voidaan suorittaa myös verovelvollisen asunnolta tehdystä matkasta 72 §:n 4 momentin estämättä; matkakustannusten korvauksesta muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdystä matkasta on verovapaata enintään 2 000 euroa kalenterivuodelta.

95 a §

Työasuntovähennys

Jos verovelvollinen on varsinaisen työpaikkansa sijainnin vuoksi vuokrannut käyttöönsä asunnon (*työasunto*) ja verovelvollisella on myös toinen asunto, jossa hän puolisonsa tai alaikäisen lapsensa kanssa asuu (*vakituinen asunto*), vähennetään verovelvollisen tulonhankkimiskuluina 250 euroa jokaista sellaista täyttä kalenterikuukautta kohti, jona hänellä on ollut kaksi asuntoa (*työasuntovähennys*). Vähennyksenä myönnetään kuitenkin enintään verovelvollisen työasunnosta maksamaa vuokraa vastaava määrä. Vähennyksen myöntäminen edellyttää, että vakituinen asunto sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä työasunnosta ja siitä varsinaises-

Työnantajalta työmatkasta saatuun matkakustannusten korvaukseen rinnastetaan 21 §:ssä tarkoitettua osittain verovapaalta yhteisöltä tai 22 §:ssä tarkoitettua yleishyödylliseltä yhteisöltä saatu matkakustannusten korvaus kyseisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehdystä matkasta silloinkin, kun verovelvollinen ei ole työsuhteessa yhteisöön tai ei muuten saa palkkaa työstä, johon matka liittyy. Tällaisesta matkakustannusten korvauksesta on kuitenkin verovapaata tuloa vain:

- 1) päiväraha enintään kahdeltakymmeneltä päivältä kalenterivuodessa;
- 2) majoittumiskorvaus;
- 3) matkustamiskustannusten korvaus, jota voidaan suorittaa myös verovelvollisen asunnolta tehdystä matkasta 72 §:n 4 momentin estämättä; matkakustannusten korvauksesta muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdystä matkasta on verovapaata enintään 3 000 euroa kalenterivuodelta.

95 a §

Työasuntovähennys

Jos verovelvollinen on varsinaisen työpaikkansa sijainnin vuoksi vuokrannut käyttöönsä asunnon (*työasunto*) ja verovelvollisella on myös toinen asunto, jossa hän puolisonsa tai alaikäisen lapsensa kanssa asuu (*vakituinen asunto*), vähennetään verovelvollisen tulonhankkimiskuluina 450 euroa jokaista sellaista täyttä kalenterikuukautta kohti, jona hänellä on ollut kaksi asuntoa (*työasuntovähennys*). Vähennyksenä myönnetään kuitenkin enintään verovelvollisen työasunnosta maksamaa vuokraa vastaava määrä. Vähennyksen myöntäminen edellyttää, että vakituinen asunto sijaitsee yli 100 kilometrin etäisyydellä työasunnosta ja siitä varsinaises-

HE 124/2018 vp

Voimassa oleva laki

ta työpaikasta, jonka sijainnin vuoksi työasunto on hankittu.

100 §

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 3,81 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään.

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,393 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 3 100 euron määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

Ehdotus

ta työpaikasta, jonka sijainnin vuoksi työasunto on hankittu.

100 §

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 3,867 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään.

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,395 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään 1 480 euroa ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen kymmenen euron määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 51 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 3 305 euron määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 18 prosentilla yli menevän tulon määrästä.

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 12 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 540 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,65 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

125 §

Työtulovähennys

Vähennys on 12,2 prosenttia 1 momentissa tarkoitettujen tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 1 630 euroa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 33 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 1,72 prosentilla puhtaan ansiotulon 33 000 euroa ylittävältä osalta. Vähennys tehdään ennen muita tuloverosta tehtäviä vähennyksiä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran
vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa.*